

I. PRZEDMOWA

Zakład Klimatologii Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego przedstawia Supplement do trzech tomów „Prac i Studiów Geograficznych”: tom 28 pt. *50 lat działalności naukowej i dydaktycznej Zakładu Klimatologii Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego (1951-2000)*, tom 29 pt. *Postęp badań zmian klimatu i ich znaczenie dla życia i gospodarczej działalności człowieka*, tom 47 pt. *Badania klimatu w różnych skalach przestrzennych*.

Funkcje kierowników najpierw Katedry, a potem Zakładu Klimatologii pełnili: Romuald Gumiński (1951-1952), Wincenty Okołowicz (1953-1974), Maria Stopa-Boryczka (1975-2003), Jerzy Boryczka (2004-2007), Krzysztof Błażejczyk (od 2008).

Funkcje Zastępców kierowników pełnili: Zofia Kaczorowska (1951-1974) i Jerzy Boryczka (1975-2003). Biogramy byłych kierowników Zakładu Klimatologii i ich zastępców oraz pracowników Zakładu Klimatologii znajdują się w Jubileuszowym tomie 28 „Prac i Studiów Geograficznych” (2001), a ich skróty, z wyekspozowaniem najważniejszych osiągnięć naukowych zamieszczono w Suplemencie – w podrozdziale *Złoty Jubileusz Zakładu Klimatologii (1951-2000)*.

Niniejszy Supplement wraz z wcześniej opublikowanymi tomami 28 i 29 „Prac i Studiów Geograficznych” stanowią integralną całość. Wcześniejsze publikacje ukazały się z okazji Ogólnopolskiej Konferencji, z udziałem gości zagranicznych, która odbyła się w Warszawie w dniach 25-27 października 2001 r. dla uczczenia Złotego Jubileuszu 50-lecia klimatologii warszawskiej (1951-2001).

Suplement do tomu 47 „Prac i Studiów Geograficznych” obejmuje cały 60-letni dorobek naukowy i dydaktyczny w zakresie kształcenia absolwentów klimatologii (1951-2010). Stanowi on syntezę wyników badań ze szczególnym uwzględnieniem naturalnych i antropogenicznych zmian klimatu Polski. Koncepcja układu treści wynika z jubileuszowego charakteru opracowania.

W rozdziale pt. „60 lat działalności naukowej i dydaktycznej Zakładu Klimatologii Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego (1951-2010)” przedstawiono: Złoty Jubileusz Zakładu Klimatologii (1951-2000), postęp badań zmian klimatu w pierwszej dekadzie XXI wieku w odniesieniu do drugiej połowy XX wieku, badanie klimatu w różnych skalach przestrzennych oraz wykaz rozpraw habilitacyjnych i doktorskich, wykonanych w Zakładzie Klimatologii w latach 1962-2010.

Najważniejszym ogniwem w kształceniu klimatologów są nadal prace magisterskie, które zazwyczaj mają charakter oryginalnych opracowań cząstkowych. Przykładem takiej współpracy studentów z opiekunami naukowymi jest seria 4 tomów *Atlasu* dotyczących naturalnych i antropogenicznych zmian klimatu miast. Integralną część stanowi dzieło piknikowe pt. *Klimat Wielkiej Warszawy w pracach magisterskich Zakładu Klimatologii w latach 1952-2007* (2008). Wyniki tych prac dyplomowych zostały wykorzystane w kolejnych tomach tematycznych *Atlasu współzależności parametrów meteorologicznych i geograficznych w Polsce*, opublikowanych w latach 2008-2010.

Zarys treści poszczególnych tomów wraz ze spisami treści znajduje się w rozdziale pt. „Naturalne i antropogeniczne zmiany klimatu miast w pracach magisterskich Zakładu

Klimatologii Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego (1959-2009)”.

Tom XXII – *Wpływ zabudowy i zieleni osiedlowej na zróżnicowanie klimatu lokalnego w Warszawie* (Stopa-Boryczka M., Boryczka J., Wawer J., Osowiec M., Błażek E., Skrzypczuk J., 2008).

Tom XXIII – *Klimat Warszawy i innych miast Polski, Studia porównawcze* (Stopa-Boryczka M., Boryczka J., Wawer J., Dobrowolska M., Osowiec M., Błażek E., Skrzypczuk J., 2009).

Tom XXIV – *Klimat Warszawy i miejscowości strefy podmiejskiej* (Stopa-Boryczka M., Boryczka J., Wawer J., Dobrowolska M., Osowiec M., Błażek E., Skrzypczuk J., 2010).

Tom XXV – *Zmiany klimatu Warszawy i innych miast Europy w XVII-XXI wieku* (Boryczka J., Stopa-Boryczka M., Wawer J., Grabowska K., Dobrowolska M., Osowiec M., Błażek E., Skrzypczuk J., 2010).

W rozdziale tym przedstawiono: klimat Warszawy i innych miast Polski, wykaz prac magisterskich i wykaz prac licencjackich.

Za kolejną syntezę badań klimatu Warszawy i innych miast Polski można uznać opracowanie zespołowe pt. „Studies on the climate of Warsaw” (2003)(Editor: Maria Stopa-Boryczka). Spis treści (CONTENTS) informuje o rozwiązywanych problemach badawczych.

Informacyjną rolę spełniają rozdział: V pt. „Kalendarz ważniejszych wydarzeń w Zakładzie Klimatologii Uniwersytetu Warszawskiego (2001-2010)” i spisy treści: „Prace i Studia Geograficzne” – tom 28, tom 29.

O kształceniu kadry w zakresie klimatologii informują przede wszystkim wykazy rozpraw habilitacyjnych (7) i doktorskich (36) oraz liczba prac magisterskich (484) i licencjackich (128), wykonanych w latach 1951-2010.

Najlepszym świadectwem działalności naukowej w zakresie naturalnych i antropogenicznych zmian klimatu Europy, ze szczególnym uwzględnieniem Polski jest rozdział VI pt. „Wykaz publikacji pracowników i doktorantów Zakładu Klimatologii (1951-2010)”, opublikowanych w całym 60-leciu. W poprzednich tomach (t. 28 i 29) charakterystyki poszczególnych osób zawierały biogramy, ważniejsze ich osiągnięcia naukowe i dydaktyczne wraz ze spisami prac opublikowanych.

Zamieszczono także autoreferat pracy doktorskiej Katarzyny Pietras pt. *Wpływ zbiorowisk leśnych na zróżnicowanie klimatu lokalnego w Puszczy Boreckiej* (dotychczas nieopublikowany, obrona pracy – 2009 r.).

Suplement ten opracowano z okazji 60-lecia Zakładu Klimatologii (1951-2010). Najważniejszym wydarzeniem tej dekady (2001-2010) była Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. *Badania klimatu w różnych skalach przestrzennych*, która odbyła się w Warszawie w dniach 10-11 grudnia 2010 r.

W uroczystym otwarciu Konferencji udział wzięły Władze Wydziału: prof. dr hab. Andrzej Lisowski (Dziekan Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych) i prof. dr hab. Krzysztof Błażejczyk (Kierownik Zakładu Klimatologii).

W Konferencji uczestniczyło ponad 100 osób, reprezentujących prawie wszystkie ośrodki naukowe w Polsce: Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Marii Curie-Skłodow-

skiej, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Śląski, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet Rolniczy w Krakowie, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, Uniwersytet Szczeciński, Akademia Morska w Gdyni, Akademia Pomorska w Słupsku, Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny im. Jana Kochanowskiego w Kielcach, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Uniwersytet Warszawski, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie, Centrum Hydrometeorologii Sił Zbrojnych RP, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy.

W Konferencji uczestniczyli goście honorowi: Nestor klimatologii polskiej prof. dr Janusz Paszyński, prof. dr hab. Teresa Szczęśna-Kozłowska, prof. dr hab. Czesław Koźmiński i prof. dr hab. Alojzy Woś.

W Konferencji uczestniczyli również goście zagraniczni, reprezentujący: Niemcy, Rumunię, Bułgarię i Czechy.

Ponadto w Konferencji udział wzięli byli i obecni pracownicy Zakładu Klimatologii, doktoranci oraz absolwenci i studenci specjalizacji klimatologicznej z ostatnich lat.

Przekazane w adresach gratulacje i życzenia dla całego zespołu pracowników Zakładu Klimatologii, złożone na ręce Kierownika Zakładu – prof. dr hab. Krzysztofa Błażejczyka, zamieszczono na początku niniejszej publikacji.

Na Konferencji Naukowej *Badania klimatu w różnych skalach przestrzennych* przedstawiono 37 referatów i 40 posterów. W programie Konferencji wyodrębniano 7 grup tematycznych:

- Zmiany klimatu Europy i ich uwarunkowania cyrkulacyjne
- Zmienność czasowa i przestrzenna klimatu Polski
- Wpływ Morza Bałtyckiego na klimat Polski
- Wpływ rzeźby i pokrycia terenu na klimat Polski Południowej
- Zmienność czasowa klimatu miast Polski
- Klimat i bioklimat terenów zurbanizowanych
- Badania klimatu w różnych szerokościach geograficznych

W przygotowanym do druku kolejnym tomie „Prac i Studiów Geograficznych” pt. „Badania klimatu w różnych skalach przestrzennych” zamieszczono ważniejsze wyniki badań autorów, przedstawione w referatach i posterach na Konferencji Jubileuszowej Zakładu Klimatologii WGSR UW w dniach 10-11 grudnia 2010 r.

Opublikowanie „Prac i Studiów Geograficznych” jako wydawnictwa jubileuszowego było możliwe dzięki pomocy wielu życzliwych osób. Z okazji 60-lecia Zakładu Klimatologii Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego (1951-2010) należą się serdeczne podziękowania wszystkim, którzy przyczynili się do wydania tego pamiątkowego dzieła. Na pierwszym miejscu należy wymienić: autorów polskich i zagranicznych za wkład intelektualny i trud przygotowania tekstów artykułów do druku, redaktorów naukowych: Elwirę Żmudzką i Katarzynę Grabowską oraz redaktora Wydawnictw WGSR – Władysława Żakowskiego.

Najlepszym świadectwem dużej aktywności naukowej całego zespołu pracowników Zakładu Klimatologii w 60-leciu 1951-2010 jest „Wykaz publikacji pracowników i doktorantów” (rozdz. VI). Dotyczą one badań zmian klimatu Europy, ze szczególnym

uwzględnieniem Polski, w różnych skalach czasowych i przestrzennych. Przedstawiono w nich najważniejsze wyniki badań indywidualnych i zespołowych (ponad 960 pozycji):

- opracowania książkowe – 12
- podręczniki i skrypty – 15
- Atlasy współzależności – 25
- Prace i Studia Geograficzne – 18 (z Suplementem)
- Zeszyty Piknikowe – 5
- oraz oryginalne artykuły naukowe (ok. 630) i popularno-naukowe.

Spis publikacji nie uwzględnia skrótów prac magisterskich Zakładu Klimatologii (ponad 130). Skróty prac magisterskich wraz z informacją o opiekunach naukowych podano wcześniej w odpowiednich spisach tematycznych: Atlas współzależności t. XXII-XXV (2008-2010) i Zeszyt Piknikowy (2008)(rozd. IV „Naturalne i antropogeniczne zmiany klimatu miast w pracach magisterskich ...”).